

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

ECONOMIC DEVELOPMENT MODEL BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY

PHILOSOPHY, AMPHOE KHO WANG, YASOTHON PROVINCE

พงศ์ชัย สุขะหุต* สันฐาน ชยนนท์** วิจิตรา ศรีสอน***

Pongchai Sukhahuta, Sunthan Chayanon, Wijittra Srisorn

Received: November 11, 2019

Revised: December 20, 2019

Accepted: December 27, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นวิจัยแบบผสมเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) เพื่อหารูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ 20 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกลุ่มของข้อมูล ผลการวิจัย (1) พฤติกรรม ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน มีระดับการแสดงความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้าน

---

* Doctor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

** Department of Doctor of Political Science Program, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

*** Department of Doctor of Political Science Program, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

พบว่า ด้านอาหาร อยู่ในระดับมากที่สุด (2) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนโยบายของผู้นำ ได้แก่ (1) การกระทำกิจกรรมลงทุน (2) การใช้จ่าย (3) การจัดทำบัญชีครัวเรือน (4) การรู้จักแสวงหาความรู้ (5) การลงทุน (6) มีความซื่อสัตย์สุจริต (7) การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (8) การกระทำกิจกรรมร่วมกัน (9) การรู้จักประหยัด และ (10) การรู้จักคิด วางแผน วิเคราะห์ (3) รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ประชาชนควรมุ่งเน้นการทำเกษตรแบบพอเพียง โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดถือปราชญ์ชาวบ้านเป็นต้นแบบ มีศูนย์การเรียนรู้

คำสำคัญ : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ความพอเพียง, มีเหตุผล, มีภูมิคุ้มกัน, ความรู้, คุณธรรม

ABSTRACT

This particular research is a mixed methods research of qualitative and quantitative research method. The research is aimed for 1) studying lifestyle behavior based on the philosophy of sufficiency economy of the people living in Kho Wang district, Yasothon province, 2) studying the way to develop economy based on the philosophy of sufficiency economy, and 3) searching for a sustainable development model based on the philosophy of sufficiency economy. The informants for the qualitative data include 20 persons. The sample size includes 400 people. The qualitative analysis includes content analysis and data categorization. The results revealed that 1) the overall value of lifestyle behavior based on the sufficiency economy philosophy of the people living in Kho Wang district, Yasothon province is at the high level. When consider each dimension separately, it was found that food dimension is at the high level. 2) The way to develop the economy based on sufficiency economy philosophy, it was found that people have knowledge and understanding toward philosophy of sufficiency economy and the leaders' policies including (1) investment activities, (2) a careful daily expenses, (3) a

preparation of household accounts, (4) knowledge seeking, (5) investment, (6) honesty, (7) make good use of free time, (8) carry out activities together, (9) know how to save money, and (10) know how to think, plan, and analyze. 3) The sustainable development model based on sufficiency economy philosophy, it was found that people should focus on sufficiency agriculture by holding on the philosophy of sufficiency economy.

Keywords: Principles of the philosophy of sufficiency economy, Moderation, Reasonableness, Self-immunity, Knowledge, Morality

1. บทนำ

ศาสตร์พระราชของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เมื่อครั้งยังทรงครองสิริราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ 9 คือ องค์ความรู้ที่ว่าด้วยเรื่อง “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดยครอบคลุมในทุกมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และด้านจิตใจของประชาชนคนไทยเป็นสำคัญ โดยมีมิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ภาครัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติ ภายใต้กรอบแนวคิดการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ยึดความพอดีหรือทางสายกลาง หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงาน สร้างภูมิคุ้มกัน ภายใต้การมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้ 4 ป. คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกำกับเพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ ก่อให้เกิด “สังคมอยู่ดีมีสุข” ซึ่งได้กำหนดนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม “ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ทั้งนี้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระมหากษัตริย์ไทย มีความโดดเด่นด้านการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล ยึดหลัก 3 ประการ คือ ความพอเพียง มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน พร้อมด้วยเงื่อนไข 2 เงื่อนไข คือ ความรู้คู่คุณธรรม โดยสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับของสังคม นับตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับประเทศ (Prasopchoke Mongsaawad and Niramong Ariya-apakamol, 2012 : 123)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงใช้พระปรีชาสามารถ รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ในลักษณะของสหวิทยาการ ซึ่ง ณ ปัจจุบันรู้จักกันในศาสตร์ของการบูรณาการ (Ministry of Foreign Affairs, 2017 : p. 8) โดยมุ่งให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมีพื้นที่และชุมชนเป็นตัวตั้ง โดยมียุทธศาสตร์สร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นฐานรากความมั่นคงของประเทศ มีแนวคิดและมุมมองที่ให้ความสำคัญกับภาวะความสมดุลที่เกิดจากทุกองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง พอดี มีความสมดุล การพัฒนาต้องอยู่ภายใต้หลักคุณธรรม คือ การกระทำที่นำไปสู่ความสมดุลของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นในทุกระดับ

จังหวัดยโสธรได้รับนโยบายการขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริและการขยายผลสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ได้มีโครงการศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ อำเภอค้อวัง โดยมีที่ตั้งของศูนย์ ณ บ้านศิริพัฒนาหมู่ที่ 10 ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร เป็นศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำรินระดับอำเภอเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตและถ่ายทอดความรู้ให้กับหมู่บ้านข้างเคียงและเพื่อเป็นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถให้พึ่งตนเองอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการแปรผันของเศรษฐกิจ โดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผลและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน การปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เพื่อลดรายจ่าย และสามารถนำไปขายหรือแลกเปลี่ยนในระหว่างหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ของราษฎรในหมู่บ้าน (Data center Amphoe Kho Wang, Yasothon Province, 2010)

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนด้านเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

2.3 เพื่อหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (mixed methods research) คือ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้เก็บจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จำนวน 20 คน ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มตัวอย่าง

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ บุคคลผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน รวม 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามความน่าจะเป็น (non probability sampling) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกลุ่มของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดกลุ่มสนทนา รวมถึงการใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Kanlaya Vanichbuncha, 2011)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อยืนยันถึงรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

4. สรุปผลการวิจัย

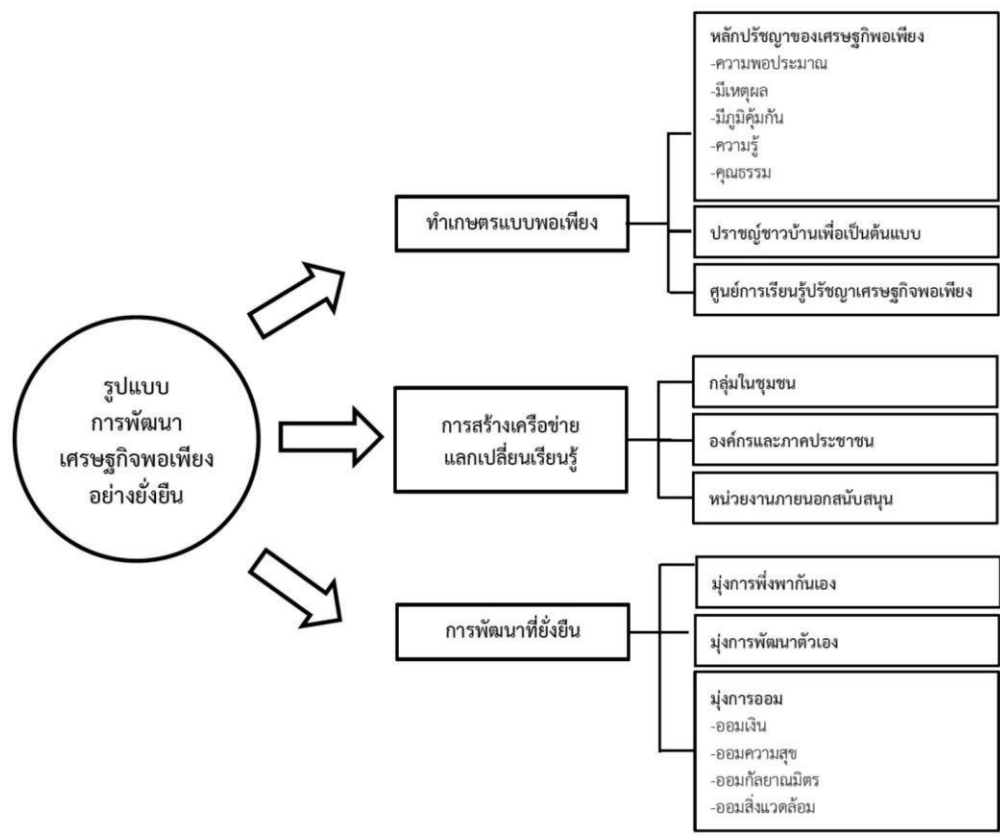
รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.1 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร พบว่า ระดับการแสดงความคิดเห็นภาพรวมทั้งหมดทุกด้านเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.109 และ SD เท่ากับ 0.705) เมื่อแยกรายด้าน พบว่าด้านอาหาร เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.229 และ SD เท่ากับ 0.712) ด้านการแต่งกาย เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.196 และ SD เท่ากับ 0.726) ด้านบ้านเรือนที่พักอาศัย เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.167 และ SD เท่ากับ 0.692) ด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.141 และ SD เท่ากับ 0.691) และด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 3.813 และ SD เท่ากับ 0.703)

4.2 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายของผู้นำ ได้แก่ (1) การกระทำกิจกรรมลงทุนต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนและวางแผน (2) การใช้จ่ายใดๆ ต้องคำนึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่าย (3) การจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นการวางแผนที่ดีของตนเองและครอบครัวต่อการดำรงชีพในปัจจุบันและอนาคต (4) การรู้จักแสวงหาความรู้จากหลายแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความรอบรู้และความรอบคอบก่อนตัดสินใจในการกระทำการเป็นเงื่อนไขด้านความรู้ (5) การลงทุนในกิจการงานต้องทำไม่เกินตัวเกินความสามารถของตน (6) การประพฤติปฏิบัติตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในชีวิตเสมอเป็นเงื่อนไขด้านคุณธรรม (7) การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน (8) การกระทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนหรือสังคมไม่ควรเอาเปรียบผู้อื่นและเพื่อนร่วมงาน (9) การรู้จักประหยัด มีธยัสถ์เป็นหลักพื้นฐานสำคัญของความพอประมาณ และ (10) การรู้จักคิด วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ว่าเรื่องใดควรทำไม่ควรทำ

4.3 รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร พบว่า ประชาชนควรมุ่งเน้นการทำเกษตรแบบพอเพียงโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม การยึดถือปราชญ์ชาวบ้านเป็นต้นแบบ มีศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน การสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มชุมชน องค์กรและภาคประชาชน โดยมี

หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุน ในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการออม โดยการออมเงิน ออมความสุข ออมกัลยาณมิตร และออมสิ่งแวดล้อม จากการสัมมนากลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ข้าราชการ ในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร สามารถจัดทำเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร พบว่า ระดับการแสดงความคิดเห็นภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน

เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เท่ากับ 4.109 และ SD เท่ากับ 0.705) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sucheera Tanavut (2016) เรื่อง การศึกษาขั้นตอน รูปแบบ วิธีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจ มีดีสังคม มีดีจิตใจ มีดีวัฒนธรรม และมีดีการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chutinan Thongkhum (2012) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนอยู่ในระดับมาก ครัวเรือนในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก เมื่อพิจารณารายคุณลักษณะพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ความพอประมาณ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rungkarn Yodkhong (2013) เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ (SBAC) ตามเงื่อนไขคุณธรรมพื้นฐาน พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ (SBAC) ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขคุณธรรมพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขคุณธรรมพื้นฐานโดยรวมไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่เรียนในสาขางานต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขคุณธรรมพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายของผู้นำ ได้แก่ (1) การกระทำกิจกรรมลงทุนต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนและวางแผน (2) การใช้จ่ายใดๆ ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่าย (3) การจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นการวางแผนที่ดีของตนเองและครอบครัวต่อการดำรงชีพในปัจจุบันและอนาคต (4) การรู้จักแสวงหาความรู้จากหลายแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความรอบรู้และความรอบคอบก่อนตัดสินใจในการกระทำการเป็นเงื่อนไขด้านความรู้ (5) การลงทุนในกิจการงานต้องทำไม่เกินตัวเกินความสามารถของตน (6) การประพฤติปฏิบัติตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในชีวิตเสมอเป็นเงื่อนไขด้านคุณธรรม (7) การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน (8) การกระทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนหรือสังคม

ไม่ควรเอาเปรียบผู้อื่นและเพื่อนร่วมงาน (9) การรู้จักประหยัด มัธยัสถ์เป็นหลักพื้นฐานสำคัญของความพอประมาณ และ (10) การรู้จักคิด วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ว่าเรื่องใดควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phusit Khantikul (2012) เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครัวเรือนของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องการใช้จ่ายใด ๆ ก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่าย การลงทุนก็ต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรู้จักวางแผน และต้องไม่ทำเกินตัวเกินความสามารถของตน ส่วนการปฏิบัติในกิจกรรมในระดับบุคคลและครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการประหยัด เช่น ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเสมอเมื่อออกจากบ้านหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ ส่วนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วยกับคำว่า “พอ” ที่เป็นการพัฒนาตนเอง ไม่เบียดเบียนและพึงพอใจในชีวิตที่พอเพียง ซึ่งจะประยุกต์ใช้กับตนและสมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักธรรมทางศาสนาอยู่เสมอ ทั้งนี้ผู้นำชุมชนและประชาชนจะเน้นย้ำเกี่ยวกับเศรษฐกิจในคำว่า “ประหยัด” เป็นคำหลัก และส่วนใหญ่จะพอใจในสิ่งที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน เพียงดำรงตนอย่างไม่ฟุ้งเฟ้อใช้สิ่งของให้คุ้มค่า และใช้ชีวิตอย่างมีสติ สมาธิ ปัญญา เดินทางสายกลางเท่านั้นก็เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Visutta Chusriwart (2016) เรื่อง การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การลดรายจ่าย มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก โดยพบว่า สมาชิกในชุมชนได้ผลิตสมุนไพรไล่แมลง และน้ำยาล้างจาน สบู่ แชมพู ใช้เองในครัวเรือน 2) การเพิ่มรายได้ สมาชิกในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ร้านค้าชุมชน เป็นต้น เพื่อกระจายผลผลิตไปยังสถานที่จำหน่ายที่จัดตั้งขึ้นเพื่อขยายตลาดทำให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 3) การออม ในภาพรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนมีการวางแผนการใช้จ่ายและปลูกฝังการเก็บออมเพื่ออนาคต 4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพบว่า มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากชุมชนมีการรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนใช้วัสดุธรรมชาติ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 5) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พบว่า มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สมาชิกในชุมชน

มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานของคนไทยในชนบทมาช้านาน (U-tantada and others, 2016 : pp. 84-94)

5.3 รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอคว้ง จังหวัดยโสธร พบว่าประชาชนควรมุ่งเน้นการทำเกษตรแบบพอเพียงโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม ยึดถือปราชญ์ชาวบ้านเป็นต้นแบบ มีศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน การสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มชุมชน องค์กรและภาคประชาชน โดยมีหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุน ในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการออม โดยการออมเงิน ออมความสุข ออมกัลยาณมิตร และออมสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirinard Buasorn (2016) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของบ้านคุ้มเหนือ ตำบลหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของบ้านคุ้มเหนือ พบว่า โครงการที่ชุมชนจะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ดังนี้ 1) การทักษะศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบ 2) การเลี้ยงกบ 3) การเลี้ยงปลาตก 4) การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 5) การเพาะเห็ดนางฟ้า 6) การเลี้ยงเป็ด และ 7) การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thawatchai Peangpinit and Teerasak Lamom (2011) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและพหุภาคีภาคอีสาน พบว่า รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและพหุภาคีภาคอีสานคือ เน้นเกษตรพอเพียงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ขยายผลหลักสูตร สร้างต้นแบบเกษตรหรือปราชญ์รุ่นใหม่ ขยายเครือข่ายพหุภาคี แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หน่วยงานภายนอกสนับสนุน มุ่งสู่การพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง การประเมินผลรูปแบบ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและพหุภาคีภาคอีสานโดยรวมอยู่ในระดับดีทุกด้าน แนวทางการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและพหุภาคีภาคอีสานประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการเรียนรู้เน้นเกษตรประณีต สร้างประสบการณ์ตรง มุ่งสู่การพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง ด้านวิทยากรกระบวนการ เสริมทักษะการถ่ายทอดความรู้ เสริมทักษะการประเมินผล ด้านกลุ่มเป้าหมาย เน้นผู้สนใจ สร้างครอบครัวเกษตร สร้างผู้นำเกษตร ด้านกระบวนการ เน้นปรับเปลี่ยนแนวคิด เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการประเมินผลวิทยากรกระบวนการตรวจเยี่ยม เน้นการทำจริง เน้นความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sucheera

Tanavut (2016) เรื่อง การศึกษาขั้นตอน รูปแบบ วิธีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจ พบว่า มิติปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า พฤติกรรมการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติจิตใจ มิติวัฒนธรรม และที่แสดงออกได้อย่างชัดเจนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งมิติ ได้แก่ มิติการเรียนรู้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษารูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแก่ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเชิญวิทยากรผู้ทรงวุฒิ ปรมาจารย์ชุมชนและผู้มีประสบการณ์ รวมทั้งผู้ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมาบรรยายให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ

2) รัฐควรส่งเสริมบาทบาทผู้นำชุมชน นักวิชาการ และนักการเมืองท้องถิ่น ในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอ จังหวัดของตน โดยนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบการฝึกอบรม และศึกษาดูงานเพื่อไปปรับใช้พื้นที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเด็นอื่น ๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

References

- Chaiyawat Wibulswasdi, Priyanut Piboolsravut, Kobsak Pootrakool. (2012). *Sufficiency Economy Philosophy and Development*. Bangkok : Project to Support the “Sufficiency Economy”, Drive in Educational Institutions and to Young People, The Crown Property Bureau.
- Chutinan Thongkhum. (2012). *Factors Influence the Households Behavior of Living with the Philosophy of Sufficiency Economy in Nonsung District*,

- Nakhon Ratchasima Province*. (Master of Business Administration thesis). Faculty of Business Administration: Rajamangala University of Technology Isan.
- Kanda Tekhanmag. (2009). *Factors Related to Lifestyles of Sufficiency Economy Philosophy of Students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University*. Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Kanlaya Vanichbuncha. (2011). *Statistics for Research Work*. Bangkok : Department of Statistics, Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University.
- Navarat Boonpila. (2017). Taking the Philosophy of Sufficiency Economy Applied to Develop the Community Economy for the Case of Ban Tonnalab, Moo 1, Tonnalab Sub-district, Ban Dung, Udon Thani Province. *Mahachula Academic Journal*. 4(2), 67-75.
- Office of the Royal Development Project Board. (2004). *Sufficiency Economy*. Bangkok : Office of the Royal Development Project Board.
- Phusit Khantikul. (2012). *The Application of Sufficiency Economy Philosophy for Individuals and Families Level of Residences in Dusit District, Bangkok*. Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University.
- Prasopchoke Mongsawad and Niramonth Ariya-apakamol. (2014). Fifteen Years After the Crisis: Have We Been on the Sufficiency Economy Path?. *NIDA Development Journal*. 54(1), 77-105.
- Rungkarn Yodkhong. (2013). *The Study of Lifestyle Behavior Based on the Sufficiency Economy Philosophy of the Students at Siam Business Administration Nonthaburi Technological College (SBAC)*. Nonthaburi : Siam Business Administration Nonthaburi Technological College.
- Siribuppa U-tantada and others. (2016). Sufficiency economy and sustainability. *Journal of Thai Interdisciplinary Research*. 84-94.

- Sirinard Buasorn. (2016). *A Model for Self-Sufficiency Economy Development of Khumnuea Village, Huachang Sub-District, Juturapakpimarn District, Roi Et Province*. A Dissertation for the (Doctor of Doctor of Philosophy thesis). Graduate Studies: Rajabhat Maha Sarakham University.
- Sucheera Tanavut. (2016). *The Study of Procedures, Models, and Methods of Implementing Sufficiency Economy Philosophy in Actual Business Development*. (Doctor of Doctor of Philosophy thesis). Graduate School of Commerce: Burapha University.
- Thawatchai Peangpinit and Teerasak Lamom. (2011). *The Propulsion Development Model of the Sufficiency Economy Philosophy of the Folk Philosophers and Multilateral Isan Region*. Bangkok : N.P.
- Trang Community Development Office. (2017). *The Development of Sufficiency Economy Village By Department of Community Development*. Retrieved May 21, 2018, from <http://trang.cdd.go.th/services/Economic Village Development> on May 21, 2018.
- Visutta Chusriwart. (2016). *Operation of the Sufficiency Economy Village, Hua Ao, Bang Chang Sub-District, Sam Phran, Nakhon Pathom Province*. Bangkok : Rajapruk University.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third Edition. New York : Harper and Row Publication.